

Л.І. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)
Г.Є. Сердюк, студ. (ХДУХТ, Харків)

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ БАНКУ

Проблема управління ризиком у теперішній час стає все більш актуальною для всіх економічних суб'єктів, особливо в умовах глобальної економічної та фінансової кризи. Для успішного функціонування банку і забезпечення його стійкості в умовах ринкової економіки важливим є удосконалення економічного механізму управління ризиком. Зважаючи на вищевикладене тема дослідження є обґрунтованою та актуальною.

Управління кредитним ризиком є основним в управлінні банком. Банк повинен уміти ефективно управляти кредитним ризиком, оскільки він вкладає в позики не власні, а залучені у третіх осіб кошти.

Кредитний ризик має певні особливості, котрі повинен брати до уваги менеджмент банку в процесі управління.

По-перше, оцінка кредитного ризику містить більше суб'єктивізму порівняно з іншими фінансовими ризиками, зокрема ціновими. Адже ризик зміни валютного курсу чи відсоткової ставки оцінюється всіма учасниками ринку, а не одним банком. Це дозволяє в процесі аналізу цих ризиків покладатися не лише на власну думку, але й зважати на сигнали з ринку. Тож сама економічна сутність цінових ризиків сприяє формуванню об'єктивних уявлень про їхній рівень. Стосовно кредитного ризику такої можливості немає, тому кредитний ризик має індивідуальний характер, пов'язаний з кожним конкретним позичальником. Крім того елемент суб'єктивізму містить й оцінка фінансового стану та моральних якостей позичальника, що здійснюється кредитором. Оцінка рівня кредитного ризику одного і того самого позичальника може відрізнятись від банку до банку.

Друга особливість впливає з попередньої і полягає у тому, що для аналізу кредитного ризику не можуть бути застосовані методи статистики чи теорії ймовірності, широко використовувані для оцінки інших ризиків. Як відомо, ці методи спрямовано на виявлення статистичних закономірностей, під якими розуміють повторюваність, послідовність і порядок у масових процесах. Але кредитний ризик унаслідок переважання індивідуальної складової погано описується поняттям статистичної сукупності, тому в процесі оцінювання кредитного ризику перевагу слід віддавати не статистичним прийомам, а індивідуальній роботі з позичальником. Про це свідчить і досвід зарубіжних банкірів, які для визначення кредитного ризику широко користуються такими прийомами, як індивідуальні бесіди з потенційним позичальником, відвідування підприємства, фундаментальний аналіз загального стану галузі, в якій працює позичальник.

По-третє, кредитні ризики тією чи іншою мірою супроводжують всі активні (а не лише кредитні) операції банку, тому потреба в оцінці кредитного ризику виникає в банку постійно. До того ж власне кредитні операції супроводжуються не лише кредитним, а й іншими ризиками: процентним — за надання кредиту під плаваючу ставку, інфляційним — за видачі довгострокового кредиту під фіксовану ставку, валютним — за надання позички в іноземній валюті та ін. Отже, в процесі управління слід чітко відрізнити кредитний ризик, пов'язаний з неповерненням основної суми боргу та процентів, від інших видів ризику, бо до них застосовуються різні методи управління.

Таким чином, проблема зниження кредитного ризику банку суттєво залежить від досконалості застосовуваних банком методів його оцінювання. Ці методи можуть бути уніфіковані лише до певної міри, адже кожен банк має власну клієнтуру, свій сегмент ринку, галузеву специфіку, конкретні можливості. Обрані банком методики мають максимально враховувати ці особливості та втілювати диференційований підхід до оцінки кредитного ризику, адже показники, за якими оцінюється діяльність одних позичальників, можуть бути зовсім неприйнятними для інших. Проте мінімальний рівень уніфікації методики оцінювання кредитного ризику є необхідним, адже це допомагає банкам розробити власну систему підтримки управлінських рішень з надання позичок і забезпечує заданий рівень якості кредитного портфеля банку.

Управління кредитним ризиком банку здійснюється на двох рівнях відповідно до причин його виникнення — на рівні кожної окремої позички та на рівні кредитного портфеля в цілому.

На підставі узагальнення результатів теоретичного дослідження визначено, що механізм управління кредитним ризиком уявляє собою систему засобів і методів, які визначають порядок зниження кредитного ризику. Механізм управління кредитним ризиком полягає в розробці та реалізації кредитної політики, визначенні основних параметрів кредитного портфеля та управлінні ним, а також в управлінні процедурою кредитування.

І.В. Нагорна, асп. (ХДУХТ, Харків)

СТАН ТА ОЦІНКА РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

В загальній економічній системі господарювання торгівля виступає як важлива зв'язуюча ланка між виробництвом і споживанням, та як головний засіб забезпечення ефективності і пропорційності суспільного відтворення. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання аналізу стану сучасних торговельних підприємств.